

Az integráció gyakorlata óvodánkban

Az integrációval és befogadó óvodai gyakorlattal kapcsolatos sajátos tapasztalataimat szeretném bemutatni. Hajdúböszörményben 2007-ben intézményeket vontak össze, ennek következtében egy megszűnő iskola (Polgári utcai) épületében két külön működő óvodát toltak be. Az egyik óvodában szinte 100 %-os volt a cigány gyermekek száma. Az új épületben csodálatos európai szintű környezetet biztosított az önkormányzat a gyermekneveléshez, jelenleg 9 csoporttal működik, halmozottan hátrányos helyzetű a gyermekek 30%-a. A már roma gyermekek között dolgozó óvodapedagógusoknak természetes volt az elfogadás, ám ez nem volt mondható mindenkire. Nehezen fogadták el a kolleganők, hogy teljesen más a hozzánk járó cigányok kultúrája, belőlük hiányzik az idegen tulajdon tisztelete, és bár gyermekközpontúság jellemzi őket, gyermekeiket nem nevelik, nem büntetik. A cigánycsaládoknál hiányoznak a játékok, a könyvek, hiányoznak azok a tanulást elősegítő pozitív érzelmek, amelyek a játékfolyamatot kísérik. Nagy részük eleinte beilleszkedési nehézségekkel küzd, később sokan intenzív felzárkóztatásra szorulnak. Általánosnak mondható az anyanyelvi fejlesztés szükségessége. A hátrányos helyzetű roma

gyerekek együtt nevelődnek egy csoportban vannak a többségi társadalomhoz tartozó gyerekekkel.

A gyermekek szókincse, nyelvtani szabályismerete nagyon eltér. Egy valamit biztosan tudunk, a **roma gyermek jobb életének a kulcsa az óvoda**. Éppen ezért nem közömbös, hogy milyen az óvoda, a programja, és hogyan viselkednek az óvodapedagógusok.

A telephelyeken lévő óvodák elfogadása és megítélése a szülők körében még ma is különböző. Azt az óvodát, ahol magas a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma, kevesebben választják. Első lépésként célul tűzttem ki a mindenütt azonos mércével mérhető minőségi nevelőmunka megvalósítását. Igyekeztem mindent megtenni annak érdekében, hogy a Polgári úti székhely óvodáról minél pozitívabb képet kapjanak a szülők. Ennek érdekében sokféle, érdekes programot szerveztünk, különböző tehetségfejlesztő foglalkozásokat tartunk a nagyobbaknak alvás időben. Óvodapedagógusaink képzettségeinek köszönhetően 2009/2010-es nevelési évtől részt vehetnek a gyermekek: zeneóvodai,- dráma, - kézműves foglalkozásokon, járhatnak népi táncra, focira. Minden évben úszásoktatásra visszük a 6-7 éveseket, állandó bérletünk van a debreceni Vojtina Bábszínházba. Megszerveztük, hogy minden délelőtt legyenek foglalkozások a sószórában az ezt igénylő óvodásoknak.

Integrációs (IPR) támogatást csak azok az intézmények kaphatnak, akiknél a halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek száma meghaladja az összlétszám 15 %-át. Ez a gyakorlatban abszolút **elfogadható**. Ugyanakkor szabályozza azt is, hogy az óvodában található csoportokba járó HHH gyermekek aránya közötti különbség nem lehet több mint **25 %**. Ezt a gyakorlatban szinte **lehetetlen kivitelezni**. A magyar szülő nem akarja gyermekét a cigány gyermekekkel egy csoportba járatni, a cigány szülő nem akarja a magyar gyerekekkel egy csoportban látni gyermekét. Folyamatosan kérvényezik, hogy az egy utcában élő cigánygyerekek egy csoportba is járassanak.

Jó gyakorlat: Magyarországon több intézmény vállalja a jó gyakorlat bemutatását. De nem tudtak felmutatni igazán jól működő gyakorlatot. ***Életidegen az a törekvés, hogy egy városon belül minden csoportba legyen 20 „átlagos” óvadás és 5 halmozottan hátrányos helyzetű gyermek.*** A jó gyakorlat szinte minden esetben **szegregált intézményben történik**, vagy faluhelyen, ahol az integráció természetes folyamat. Kis – és nagyvárosokban a legnagyobb problémát egyértelműen az okozza, hogy ahol nagy létszámban megjelenik a roma gyermek, onnan a többi ember valamilyen ürüggyel elviszi gyermekét. Igazából nem is láttunk olyan óvodai gyakorlatot még, ahol az integrációs pedagógiai rendszernek megfelelően többségében

magyar gyerekekhez integrálnak 5-6 roma gyereket. Véleményem szerint **az integráció a gyakorlatban egyáltalán nem valósult meg, csak papíron.**

Képzés: A szakértők, szaktanácsadók képzését (2007-2009) egy igen szűk kör végezte. A szaktanácsadói képzésekről egyértelműen az volt a véleményünk, hogy íróasztal mögül találták ki. **Igazi útmutatót nem adtak**, a gyakorlatot nem segítették, csak **arról szolt minden, mit hogyan lehet lepapírozni.**

Számomra az is meglepő volt, hogy az óvodapedagógusok integrációval kapcsolatos képzését, a szakterületet nem ismerő, ahhoz szükséges végzettséggel nem rendelkező előadók, trénerek tartották. Ők az óvodai nevelés sajátosságait egyáltalán nem ismerték. Elmaradt a várva várt segítség. A résztvevők úgy oldották meg ezt a problémát, hogy egymástól tanultak.

Ellenőrzés, értékelés: *A gyakorlatban szakmai ellenőrzés nem volt!* Mindent dokumentálnunk kellett, még a teljesen egyértelmű dolgokat is papírra vetettük. Rengeteg felesleges dolgot csináltunk, melynek semmi köze nem volt az integrációhoz. Ugyanakkor mégis tudatosabbá vált nevelésünk.

Óvodáztatási támogatás nagyon felborzolt a kedélyeket, különösen a nehéz sorban élő, de dolgozó szülők háborodtak fel a támogatás bevezetésén. Ugyanakkor elmondható, hogy ennek a támogatási rendszernek köszönhetően a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek már *három éves korukban bekerülnek az intézménybe és rendszeresebben járnak óvodába.*

Összegzés:

Véleményem szerint **csak olyan képzéseket kell támogatni a közeljövőben**, ahol garantált a **gyakorlatorientált képzés**, ahol valóban megtanulja az óvodapedagógus a magatartászavart, az agressziót kezelni, ahol mintát lát és kap a konfliktusok megoldására.

Egyértelműen **az alulról jövő építkezést tartom jónak.** Meg kell keresni azokat az elméleti és gyakorlati szakembereket, akiknek szívügyük az integráció. Akik a felhalmozódott tudásukat képesek átadni, akik azért tudják a válaszokat, mert minden nap ezzel foglalkoznak. Jelen pillanatban az integráció támogatására adott összeg elköltését pontosan meghatározzák. Ugyanakkor az intézmények különböző problémákkal küzdenek. Van, akinek gyermekbarát bútorra van szüksége, de van, akinek olyan jól felszerelt az óvodája, hogy csak a kulturális, sport programok szervezésére, belépőkre, kirándulások megvalósításához kell az integrációs támogatás. A pedagógusokat papíron már túlképezték. (Sajnos legtöbbször a továbbképzéseken szerzett ismeretek nem hasznosíthatóak)

Mindenképpen fontosnak tartanám, hogy szigorú szakmai ellenőrzés mellett *az intézmények maguk dönthessenek* arról, mire van szükségük a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek

nevelésével kapcsolatban. Bizalmat kell kapnunk még akkor is, ha ebben benne van a visszaélés lehetősége.

A főiskolai hallgatók (leendő óvodapedagógusok) egyáltalán nem találkoznak képzésük során **halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekkel**, s döbbenet szembesülnek a valósággal, amikor olyan óvodában helyezkednek el, ahol a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma magas. Személyesen éltem meg, hogy egy óvodapedagógus azért nem dolgozott tovább óvodánkban, mert azt mondta, neki nem ezt tanították, ő nem tud mit kezdeni ezekkel a gyermekekkel. Én mégis hiszek az integráció szükségességében, hiszen sok mindent elértünk:

- Szeretik az óvodát, egyre inkább csökken a hiányzások száma.
- Azok a gyerekek, akik 4 évig jártak hozzánk sokat fejlődtek egyéni képességeikhez viszonyítva.
- A többségi társadalom gyermekeinek nem válik hátrányára, ha cigány gyermekkel együtt nevelődik, hiszen már kiskorában megismeri, elfogadja őket, s a későbbiek során ez a tapasztalat jól segítheti őket.

Mi az integráció kapcsán annyit tudunk tenni, hogy szeretjük, elfogadjuk, neveljük, tanítjuk őket. Egy valamit biztosan tudunk, a cigány gyermekek jobb életének a kulcsa az óvoda, és ma már eljutottunk odáig, hogy ezt a szülő is tudja.

Göröghné Bocskai Éva
óvodavezető